

17.06.2020

Asia: VN/5698/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit suojelesityksenteko-oikeutta ja suojelesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit alustusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

-

Kommentit korvaussäätelyä koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit ehdotuksiin, jotka koskevat rikostunnusmerkistöjä sekä menettelyä rikosasioissa ja tarkastuksissa

-

Kommentit viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevaan ehdotukseen

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa otsikossa mainitusta luonnoksesta.

Keskeisin muutosehdotus on luopuminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tekemien rakennussuojelupäätösten alistamisesta ympäristöministeriön vahvistettaviksi. Päätöksistä

valitettaisiin suoraan alueelliseen hallinto-oikeuteen. Rakennusperinnön suojelemisesta annettuun lakiin myös lisättäisiin mahdollisuus hakea elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lupaa poiketa suojelupäätöksestä. Lisäksi suojeluesityksen tekemistä sekä asianosaisten ja viranomaisten kuulemista ja muuta menettelyä rakennusperintölain mukaisissa asioissa koskeviin säännöksiin ehdotetaan tarkennuksia ja lisäyksiä.

Korkein hallinto-oikeus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Korkein hallinto-oikeus on antanut 14.8.2018 (H 374/18) lausunnon edellisestä luonnoksesta hallituksen esitykseksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain muuttamisesta. Korkein hallinto-oikeus on mainitussa lausunnossaan todennut, ettei sillä ole huomauttamista jo tuolloin esitetystä alustusmenettelyn poistamisesta. Korkein hallinto-oikeus on myös kannattanut kuulemissäännösten täsmentämistä ja suojelupäätöksestä poikkeamista koskevien säännösten lisäämistä lakiin. Korkein hallinto-oikeus uudistaa näiltä osin aikaisemmin esittämänsä. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin toteaa, että nykyinen vahvistusmenettely on osaltaan varmistanut rakennussuojelupäätösten valtakunnallista yhdenmukaisuutta. Hallinto-oikeudessa rakennussuojelupäätösten lainmukaisuus tulee tutkittavaksi vain valituksista ja niiltä osin kuin valituksissa on vaadittu päätökseen muutosta.

Hallintolainkäyttölaki on kumottu 1.1.2020 voimaan tulleella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetulla lailla (808/2019). Uuden hallintoprosessilain muutoksenhakua koskevan yleissäännöksen mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Esityksen muutoksenhakua koskevan 21 §:n 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen näissä asioissa edellyttäisi siten valituslupaa, mikä on linjassa muiden ympäristönkäyttöä koskevien lakien kanssa. Valituslupa on myönnettävä muun ohella oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi.

Esityksen muutoksenhakua koskevan 21 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä rakennus sijaitsee. Esitys poikkeaa siitä, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 §:ssä säädetään toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta. Koska kysymyksessä olisi erityissäännös, se tulisi sovellettavaksi hallintoprosessilain yleissäännöksen sijasta. Erityissäännöstä toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta tässä tapauksessa puoltaa sen yksiselitteisyys ja riippumattomuus viranomaisten toimialueista.

Esityksen 5 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan esityksen rakennuksen suojelemisesta saa tehdä toimialueellaan sellainen rekisteröity yhteisö, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Korkein hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että jälkimmäinen yhdistyksen toimialan määritelmä näyttäisi olevan uusi. Esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädetty valitusoikeus eräistä päätöksistä sellaisille yhdistyksille, joiden tarkoituksena on elinympäristön laatuun vaikuttaminen. Rajanveto voi olla vaikeaa.

Esityksen 9 §:n 1 momentin mukaan suojelupäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Koska alistusmenettelystä ja hallinnon sisäisestä muutoksenhausta on luovuttu, suositeltavampaa olisi käyttää tässä yhteydessä valitusviranomaisen sijaan termiä muutoksenhakutuomioistuin.

Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvokset Riitta Mutikainen ja Kari Tornikoski sekä esittelijäneuvos Satu Sundberg ja sitä ovat kommentoineet korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnon jäsenet.

Presidentti   Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö   Emil Waris

Waris Emil
Korkein hallinto-oikeus